ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-52>

УДК 351/354

Кочерга О.П.

Національна академія державного управління при Президентові України

ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД З 2014 ПО 2021 РІК: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

Анотація. У даній статті проаналізовано актуальні проблеми, пов'язані з впровадженням реформи децентралізації влади в Україні та реформі органів місцевого самоврядування в контексті формування нормативно-правової бази за період з 2014 по 2021 роки. Формування нормативно-правової бази в статті умовно розділено на два етапи. Перший етап розпочинається в 2014 з прийняття концепції реформи децентралізації влади та триває до 25 жовтня 2020 року – дня проведення в Україні місцевих виборів на новій адміністративно-територіальній основі. Другий етап, розпочинається після 25 жовтня 2020 року і триває до цього часу, для нього характерним є формування законів, які пов'язані з діяльністю новоутворених громад та органів державної влади на субрегіональному рівні. Основну увагу привернуто тим нормативно-правовим актам, що вже прийняті та підтримані Верховною радою України, або знаходяться на розгляді. Наголошено, що дана реформа є однією з найуспішніших реформ, для ефективного впровадження якої необхідно прийняти ще ряд нормативно-правових актів, які би визначали адміністративно-територіальну основу України та лягли в сонову напрацьованих змін до Конституції України.

Ключові слова: децентралізація, нормативно-правові акти, законопроект, зміни до законів, повноваження, місцеве самоврядування, виконавчі органи влади, адміністративно-територіальний устрій.

Kocherha Olexander

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

THE ESTABLISHMENT OF THE LEGAL FRAMEWORK FOR THE DECENTRALIZATION REFORM IN UKRAINE BETWEEN 2014 AND 2021: GENERAL OVERVIEW

Summary. In the article the actual problems, connected with the implementation of the reform of the decentralisation and the reform of the institutions of self-governing in the context of forming policy legal base during the period from 2015 to 2019 are analysed. Designated that reform of decentralisation is the key aspect of transformation of social relations. Decentralisation of power in Ukraine is the basic principle of state policy of regional development, creates an opportunity of effective implementation of the institutional changes. Forming of policy legal base in the article, is divided into two stages. The first stage begins in 2014 with the adoption the concept of the reform of decentralisation of power and lasts to the 25th of October 2020 the day of holding the local election on the new administrative territorial basis. The second stage began after the 25th of October 2020 and is on nowadays for it is characteristically forming the laws, which are connected with the activity of newly formed communities and the institutions of state power on the subregional level. The main attention is attracted to those legal acts, which have been adopted and supported by the Supreme Council of Ukraine or are seen. It is stressed that the reform is one of the successful and has a direct influence on the inhabitants on the territorial communities. The important factor of the reform itself is changing principles of realising local power and the main stage of reform became the uniting of territorial communities that resulted changing principles and approaches to the policy of regional development in Ukraine that's why for effective implementation of abovementioned principles it is necessary to accept a range of legal acts, which would define administrative territorial basis of Ukraine and were laid into base of worked out changes to the Constitution of Ukraine. Adopting the policy legal acts allows strengthening financial potential of united territorial communities, it would be favourable for building effective local self governing and territorial organising of state power, creating and proper support of living environment of the citizens, the development of the instruction of people's authorities.

Keywords: decentralisation, legal acts, project of the law, changes to the laws, self-government, executive instructions of power, administrative territorial system.

Постановка проблеми. З початку існування незалежної України на різних етапах державотворення було ініційовано ряд фундаментальних перетворень, які певною мірою вплинули на функціонування соціальних інститутів, економічних та політичних процесів в Україні.

Реформа місцевого самоврядування та процесів пов'язаних з реформою децентралізації вимагає відповідної нормативно-правової бази. Основними учасниками цього процесу виступають Верховна Рада України, Президент Укра-

їни, Кабінет міністрів України та громадяни, які реалізують свої права за рахунок об'єднань в територіальні громади. Формування нормативно-правового поля розпочалося ще в 2014 році, з прийняттям концепції реформи органів місцевого самоврядування та державного управління. З того часу пройшло сім років, проте ще зараз лишається ряд актуальних проблем, які необхідно вирішувати прийняттям нових нормативних актів, задля досягнення одного з головних завдань реформи – створити сприятливі умови для розвитку громад та територій, максимально спростити

соціальні та адміністративні послуги, передати більшу частину фінансово-управлінських повноважень на базовий рівень, чітко розмежувати функції між різними рівнями управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемами впровадження та аналізу нормативно-правової бази реформи місцевого самоврядування та децентралізації займалися ряд зарубіжних та вітчизняних вчених, наукові погляди яких було зосереджено на вивченні вітчизняної нормативно-правової бази реформи децентралізації та напрацюванні нового законодавства для ефективного впровадження та функціонуванні органів місцевого самоврядування, а саме: В. Авр'янов, М. Баймуратов, О. Батанова, Л. Бондарчук, Ю. Ганущак, І. Дробот, І. Коліушко, В. Куйбіда, В. Колтун, А. Ткачук, І. Ярошенко.

Мета статті полягає в науково-теоретичному аналізі стану нормативно-правового регулювання та впровадження реформи децентралізації державної влади. Визначення та аналіз подальших перспектив формування вітчизняної нормативно-правової бази.

Завданням даного дослідження є: дослідити та проаналізувати стан нормативно-правової бази законодавства, пов'язаного з реформою децентралізації органів державного управління та органів місцевого самоврядування. Проаналізувати та визначити подальші перспективи формування нормативно-правових актів для успішного завершення реформи.

Виклад основного матеріалу. Реформа децентралізації – ключовий аспект трансформації суспільних відносин. Децентралізація влади в Україні виступає основоположним принципом державної політики регіонального розвитку, створює можливість ефективного впровадження інституційних перетворень. Ця реформа має безпосередній вплив на мешканців територіальних громад. Важливим фактором самої реформи є зміна принципів здійснення влади на місцях, а головним етапом реформи стало об'єднання територіальних громад, що призвело до зміни принципів та підходів до політики регіонального розвитку в Україні.

У своїх наукових публікаціях Б. Калиновський, Р. Колишко звертають увагу на поділ процесів децентралізації на етапи та фази. На першому етапі формується ієрархія структури органів публічної влади, де має місце розподіл повноважень [1, с. 105].

Виходячи з цього, перший етап можна умовно поділити на два підпункти, перший – виділення функціональних зобов'язань, другий – розподіл зобов'язань згідно з ієрархією органів влади, інтегруючи процес децентралізації, відповідно до принципу субсидіарності. Другий етап можна характеризувати виходячи з розподілу повноважень згідно з реформою управління. Третій етап характеризується законодавчою складовою реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні [2, с. 14].

Реформа децентралізації здійснюється на основі Конституції України та відповідних законів, положень та принципів, які задекларовано Європейською хартією місцевого самоврядування, зокрема Закон України «Про добровільне об'єднання громадян» визначає принципи, за якими відбувається реформування сфери місцевого

самоврядування, а саме: верховенства права, прозорості, відкритості, правової, організаційної та фінансової спроможності місцевого самоврядування, партнерства держави та місцевого самоврядування, сталого розвитку територій [3]. Зазначені принципи є обов'язковими у процесі реформування місцевого самоврядування [4, с. 112].

Започаткована в Україні реформа децентралізації та місцевого самоврядування базується на великій кількості теоретично-правових норм та актів.

Децентралізація публічного управління на засадах субсидіарності є сьогодні одним із провідних принципів Європейського Союзу та інших розвинених демократичних країн світу. Основою положенням документом, який визначає засади місцевого самоврядування та регулює його діяльність є Європейська Хартія місцевого самоврядування, яку Україна ратифікувала в 1997 році [5].

Децентралізацію влади було передбачено Конституцією України, де йдеться про те, що це один із головних чинників територіальної організації влади та управління в державі [6, с. 141]. Знаковим для реформування місцевого самоврядування є Бюджетний кодекс України, а саме перша редакція, ухвалена 21 червня 2001 р., який вперше визнав принцип субсидіарності як розподіл видатків між державним бюджетом та бюджетом на місцях.

Напрацювання нормативно правової бази, на нашу думку слід розділити на два етапи. Перший етап та його хронологічні рамки слід розпочинати з 2014 року, а саме з прийняттям концепції реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. Верхньою хронологічною точкою першого періоду, на нашу думку є місцеві вибори 25 жовтня 2020 року, які відбулися на новій територіальній основі. Важливим кроком здійсненні реформи децентралізації та реформуванні системи місцевого самоврядування є «Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України 1 квітня 2014 р. [7]. Вона визначає шляхи та механізми створення та подальшу організацію влади в територіальних одиницях. Реалізація концепції передбачає план заходів:

- вироблення та прийняття рішень щодо засад здійснення реформи децентралізації;
- розробити та внести зміни до Конституції України в частині децентралізації;
- внести зміни до Податкового та Бюджетних кодексів України, для здійснення фінансової децентралізації та фінансової підтримки створених громад;
- на законодавчому рівні врегулювати питання передачі до комунальної власності об'єктів, які знаходилися у юрисдикції інших органів державної влади. Найбільш ґрунтовно офіційне бачення реформи децентралізації відображене у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р., затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [8].

Децентралізація як механізм передачі повноважень до нижчих рівнів державного управління розглядається тут як основна складова державного управління розвитком регіонів, як прерогатива держави. В цьому документі децентралізація трактується як деконцентрація – передача влад-

них повноважень іншим органам на місцевий рівень управління. На її основі модель перспективних регіонів будується на основі децентралізації, деконцентрації та субсидарності [9, с. 62–63].

Варто зазначити, що затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року зумовило собою можливість отримання від зарубіжних донорів фінансування для підтримки соціальної та економічної складової реформи децентралізації. Окремим пунктом угоди було передбачено фінансування на здійснення реформи у сфері регіонального розвитку та децентралізації в Україні [10].

Кабінетом міністрів України було ухвалено ряд стратегій, які стосуються змін системи публічного управління в контексті децентралізації:

- реформування системи державного нагляду (контролю);
- розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ України;
- зміна підходів до системи управління державними фінансами;
- реформування системи державної служби;
- розвитку Державної прикордонної служби в Україні;
- оптимізації системи органів виконавчої влади;
- зміна підходів до вирішення питання професійного навчання державних службовців усіх рівнів;
- розвитку електронного урядування в Україні;
- зміни у системі державного нагляду та контролю;
- реформування системи електронних послуг;
- зміни до формування політик публічного управління та місцевого самоврядування [11, с. 13].

Ключова роль у здійсненні реформи децентралізації та місцевого самоврядування є зміни до Конституції України в частині децентралізації, де головним мають стати чіткі принципи впровадження реформи.

Конституційний законопроект, внесений Президентом України 26 червня 2014 р., передбачив зміни до підходів формування повноважень органів державної влади та децентралізації зокрема.

Змінами до головного закону України, які напрацьовувала тимчасова комісія, отримали схвальні рекомендації від Венеційської Комісії Ради Європи, які запропонували практичні рекомендації щодо їхнього удосконалення. Після розгляду Президентом України 16 липня 2015 р. допрацьований проект Закону України про внесення змін до Конституції України щодо реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (№ 2217а від 01.07.2015 р.) [12]. Українським Парламентом було спрямовано відповідні зміни до Конституційного Суду, який визнав їх такими, що відповідають вимозі статей 157 та 158 Основного закону.

31 серпня 2015 р. у парламенті проголосувало 256 депутатів за попередня схвалення даного законопроекту. Однак в подальшому в Верховній раді VIII скликання не було проголосовано.

Також важливу роль для проведення реформи та визначенню загальних засад регіональної політики в Україні визначає закон «Про засади державної регіональної політики» [13].

Статтями даного закону визначається принципи державної регіональної політики як складової основи проведення реформ в Україні.

Для вирішення проблемних питань на місцях, можливість об'єднувати зусилля громад і їхніх територій потрібне фінансове забезпечення, тому для вирішення цих проблем було розроблено та прийнято закони України – «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [14] і «Про співробітництво територіальних громад» [15].

Незважаючи на те, що Конституцією України передбачено можливість мешканцям громад добровільно об'єднуватися в громаду (територіальну), механізму такого об'єднання не передбачено.

Метою Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» є визначення правових умов та нормативів, які дають можливість посилення гарантій функціонування органів місцевого самоврядування за тими принципами, які визначає закон, утворення спроможних громад, сталого та збалансованого розвитку регіонів, відкритому та прозорому використанню коштів бюджету різних рівнів.

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» створено з використанням найкращих європейських традицій та досвіду. Його положення визначають правові засади здійснення співробітництва між громадами, також унормовано принципи, форми, засади його стимулювання, фінансування та контролю. Передбачено розрив договорів про співробітництво та підстави скасування договору.

До цього існувала проблема неврегульованості упровадження співробітництва між громадами, лише було передбачено об'єднання спільних ресурсів, проте не було правових норм такого співробітництва.

Наприкінці 2015 р. Змінами до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» [16] та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» надавався дозвіл на передачу до виконавчих органів рад різного рівня реєстрацію юридичних та фізичних осіб [17, с. 105–111].

Закон передбачалося регулювання системи державної реєстрації органів місцевого самоврядування та усунення проблем, пов'язаних з правовим регулювання правонаступництва ОТГ (рішення, договори, виконання окремих бюджетів до прийняття об'єданого тощо) [18, с. 1–7].

Сфера бюджетного законодавства теж зазнала змін, було розширено джерела доходів новостворених об'єднаних територіальних громад, це стало можливим завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів» [19].

У Законі України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад» передбачено нові принципи виконання бюджетів місцевих рад, передбачено прямі міжбюджетні відносини ОТГ з Міністерством фінансів України.

Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» визначив зокрема склад доходів утворених громад.

Запровадження даних норм на практику дозволило суттєво наростити фінансовий ресурс місцевих бюджетів.

Зокрема Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статусу старости села, селища» [20] вводить поняття «старостинський округ» та визначає його як частину території об'єднаної територіальної громади (ОТГ), утворених відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», де розташовано декілька населених пунктів (село, селище), крім центру адміністративного центру громади, визначену сільською, селищною, міською радою. Цей закон визначає статус та повноваження старости.

Завдяки прийняттю Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів» було вирішено питання, яке протягом тривалого часу не давала змоги ЦВК призначити перші в об'єднаних територіальних громадах. Закон визначає наступне: «...утворення об'єднаної територіальної громади, до складу якої увійшли територіальна громада міста республіканського значення Автономної Республіки Крим або обласного значення і територіальна громада (територіальні громади) села, селища, іншого міста суміжного району, зміни меж районів не потребує; рішення ЦВК про призначення перших виборів депутатів сільської, селищної, міської ради та відповідного сільського, селищного, міського голови об'єднаної територіальної громади приймається до зміни меж відповідних районів...» [21].

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад» вирішувалася проблема тих громад, які ще не були включені до ОТГ. Тепер вони мали право приєднатися до суміжної громади.

Одним з основних кроків до подальшого завершення реформи децентралізації було затвердження 30 серпня 2017 р. Кабінетом Міністрів України «Методики формування спроможних територіальних громад» [22]. Ця методика визначає поняття Спроможна територіальна громада: «...Спроможна територіальна громада – територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці...».

Передбачено визначення центру громади: «...потенційний адміністративний центр спроможної територіальної громади – населений пункт (село, селище, місто), який, як правило, розташований найближче до географічного центру території спроможної територіальної громади та має найбільш розвинуту інфраструктуру...».

Один з критеріїв доступності та повсюдності місцевого самоврядування визначено зони доступності: «...зона доступності потенційного ад-

міністративного центру спроможної територіальної громади – територія навколо потенційного адміністративного центру спроможної територіальної громади, що визначається з урахуванням доступності послуг у відповідних сферах на території такої громади...».

Задля активізації та налагодження процесу затвердження перспективних планів та створенню об'єднаних територіальних громад Верховна Рада України 05.12.2019 прийняла зміни до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (щодо спрощення процедури затвердження перспективних планів формування територій громад Автономної Республіки Крим, областей).

Одним з ключових нормативно-правових актів розвитку реформи стала Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року, стратегічною метою якої розвиток та єдність, орієнтовані на людину – гідне життя в згуртованій, децентралізованій, конкурентоспроможній і демократичній Україні. Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року досягається на основі трьох стратегічних цілей:

I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.

II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.

III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Відповідно до даної стратегії 17.07.2020 року було прийнято Постанову про утворення та ліквідацію районів [23], згідно якої адміністративно-територіальний устрій зазнав значних трансформацій, як того і вимагала Концепція реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади в Україні, а саме: новий адміністративно-територіальний устрій передбачає трирівневу систему: громада ОТГ-округ-регіон. Україна буде складатися приблизно з 1400 громад, 100 округів, 24 областей, міста Києва та АР Крим.

Другий етап формування нормативно-правової бази розпочинається після місцевих виборів 2020 року, коли відбулися перші вибори в понад 1470 громадах по всій території України, у зв'язку з чим з'явилася необхідність приймати рішення які стосувалися діяльності новоутворених громад.

Такою законодавчою ініціативою стало прийняття законопроекту № 3614 [24] завдяки якому з 2021 року новоутворені громади перейшли на прямі міжбюджетні відносини з державою.

Ініціативою, яка спростила вирішення питання про правонаступництво в громадах та передачі об'єктів спільної власності в комунальну стало прийняття законопроекту № 3651-д [25]. Даний закон врегулює питання правонаступництва комунального і державного майна, бюджетних ресурсів, прав та зобов'язань, а також дає змогу створити районні державні адміністрації в нових районах, що є значним кроком до пришвидшення завершення даної реформи.

На даному етапі тривають консультації та публічні обговорення по напрацюванню нової редакції закону України про місцеве самоврядування серед основних новел передбачається:

– Громадам в обов'язковому порядку необхідно приймати статутом, який стане локальним

нормативно-правовим актом, що буде встановлювати процедуру реалізації права місцевого самоврядування;

– Буде здійснено розподіл власних та делегованих повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня;

– Надано виключний перелік державних повноважень на місцях – радіаційна безпека, хімічна безпека, охорона кордону;

– Поява нового відділу, який буде підпорядкований секретарю ради – Секретаріат ради громади. До основних завдань якого буде входити організаційна робота діяльності ради та постійних комісій, зараз цим займається секретар ради.

Отже, розпочатий другий етап формування нормативно-правової бази 25 жовтня 2020 року триває і до сьогодні, ще існує ряд невизначених законодавством прогалин та білих плям, які і покликані вирішити проекти законів висвітлені в даній статті.

Висновки та пропозиції. Подальше втілення та завершення реформи децентралізації буде залежати від прийняття ряду нормативно-правових актів, до яких варто віднести зміни до Конституції України в частині децентралізації, прийнятті нової редакції Закону України “Про

місцеве самоврядування”. Напрацюванні закону “Про засади адміністративно-територіального устрою України”, мета якого має полягати в законодавчому визначенні основних засад адміністративно-територіального устрою України, порядку утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів, який на нашу думку, необхідно було прийнято першочергово, а потім на основі положень закону формувати новий адміністративно-територіальний устрій, а не навпаки, законопроект № 4535 в якому врегульовується питання призначення та діяльності старости в громадах, визначення кількості жителів старостату та статусу старости [26], законопроект № 5066-1, який покликаний збільшити відсоток зарахування доходу фізичних осіб до бюджетів громади з 60% до 65% [27].

Прийняття вищезгаданих нормативно-правових актів дозволять зміцнити фінансовий потенціал об'єднаних територіальних громад, сприятимуть побудові ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації державної влади для створення і належної підтримки життєвого середовища громадян, становлення інституту народовладдя.

Список літератури:

1. Калиновський Б. В. Конституційні засади децентралізації влади в Україні // *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2015. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2015_2/visnyk_2_2015_st_22.pdf (дата звернення: 12.03.2021).
2. Кошишко Р. А. Децентралізація публічної влади в унітарній державі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень». Київ, 2003.
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 20.12.2019 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/157-19> (дата звернення: 14.03.2021).
4. Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування та децентралізація: практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». Київ: ТОВ «Софія», 2012. 120 с.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування. Офіційний переклад від 04.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/994_036 (дата звернення: 12.03.2021).
6. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.03.2021).
7. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження КМУ №333-р від 01.04.2014 р. / [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <http://minregion.gov.ua> (дата звернення: 11.03.2021).
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Закон України від 24.12.19 № 385-2014-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/385-2014-п> (дата звернення: 14.03.2021).
9. Савенок В. В. Модернізація системи публічної влади в адміністративному районі України: автореф. дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. за спец. 25.00.04: місцеве самоврядування. Київ: Національна академія державного управління при Президентові України, 2018.
10. Указ Президента України № 713/2019 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7132019-29789> (дата звернення: 08.03.2021).
11. Роман В. Ф. Особливості децентралізації та деконцентрації влади: теоретичний аспект. *Ефективність державного управління*: зб. наук. пр. 2014. Вип. 38.
12. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо статусу старости села, селища) 1848-VIII від 09.02.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59269 (дата звернення: 14.03.2021).
13. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 17.03.2021).
14. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 20.12.2019 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/157-19> (дата звернення: 18.03.2021).
15. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1508-18> (дата звернення: 17.03.2021).
16. Про внесення змін до Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців” та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 01.01.2020 № 835-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/835-19> (дата звернення: 14.03.2021).
17. Носань Н. Нормативно-правове забезпечення публічного управління в умовах децентралізації влади в Україні. *Галиц. екон. вісн.* 2019. № 4.
18. Соколов В., Хижняк Д. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування: взаємодія і розмежування повноважень. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2009. Вип. 44.

19. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів : Закон України від 08.09.2016 № 1509-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1509-19> (дата звернення: 19.03.2021).
20. Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" (щодо спрощення процедури затвердження перспективних планів формування територій громад Автономної Республіки Крим, областей) від 30.09.2019 № 2189. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66965 (дата звернення: 20.03.2021).
21. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів : Закон України від 14.03.2017 р. № 1923-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1923-vii> (дата звернення: 19.03.2021).
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики формування спроможних територіальних громад» від 30.08.2017 р. № 662 // Офіційний вісник України. 2017. № 72. Ст. 2206. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/662-2017-%D0%BF> (дата звернення: 14.03.2021).
23. Постанови Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695 "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року". URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Projekt-Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf> (дата звернення: 20.03.2021).
24. Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо приведення у відповідність положень бюджетного законодавства у зв'язку із завершенням адміністративно-територіальної реформи : Закон України 907-IX від 17.09.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69062 (дата звернення: 20.03.2021).
25. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності органів місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій. 3651-д від 06.10.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70129 (дата звернення: 20.03.2021).
26. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост 4535 від 22.12.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70734 (дата звернення: 20.03.2021).
27. Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо збільшення відсотку зарахування податку на доходи фізичних осіб до бюджетів місцевого самоврядування. 5066-1 від 04.03.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71301 (дата звернення: 20.03.2021).

References:

1. Kalynovsky B.V. (2015) Constitutional basis of decentralisation of power in Ukraine // *Bulletin of Central Election Commission*. URL: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2015_2/visnyk_2_2015_st_22.pdf
2. Kolyshko R.A. Decentralisation of public power in a unitary state.selfsummary dissertation for gaining the scientific degree candidate of legal sciences.
3. About voluntary uniting of territorial communities. 20.12.2019 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/157-19>
4. Tkachuk A.F. (2012) Self-governing and decentralisation: practical guide – Swiss-Ukrainian project "Support of decentralisation in Ukraine". DESPRON. Kyiv: "Sophia".
5. European Charter of local self government. Official translation from 04.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/994_036
6. Constitution of Ukraine // News of the Supreme Council. 1996. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
7. The concept of reforming of local self governing and territorial system in Ukraine. Order of the Cabinet of Ministry № 333 from 01.04.2014. URL: <http://minregion.gov.ua>
8. About authorising of State strategy of regional development for the period to 2020: The Law of Ukraine from 24.12.2019 № 385 2014 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/385-2014-п>
9. Savenok V.V. The modernization of the system of public power in administrative district of Ukraine: self summary dissertation paper for gaining the scientific degree candidate in state management.
10. The decree of the President of Ukraine № 173/2019 "About taking emergency measures as for providing economic growth, stimulating the development of regions and preventing the corruption". URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7132019-29789>
11. Roman V.F. (2014) The peculiarities of decentralisation and deconcentration of power: theoretical aspect. Effective state management.
12. The project of the Law about introduced changes to some legislative acts of Ukraine (as for status of headman of the village, settlement 1848-VIII from 09.02.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59269
13. About the basis of state regional policy: The Law of Ukraine from 05.02.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
14. About voluntary uniting territorial communities: The Law of Ukraine from 20.12.2019 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/157-19>
15. About cooperation territorial communities: The Law of Ukraine from 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1508-18>
16. About introduced changes to the Law of Ukraine "About State registration of judicial person and physical business person and some other legislative acts of Ukraine as for decentralisation of authorities of public formations: The Law of Ukraine from 01.01.2020 № 835-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/835-19>
17. Nosan N. Legal support of public management in the condition of decentralisation of power in Ukraine. Galychyna economic bulletin.
18. Sokolov V., Khyzhnyak D. (2009) Local state administration and institutions of selfgoverning: cooperation and interfacing of authorities. Scientific notes of the institute of political and ethno national research I.F. Kuras, vol. 44.
19. About introduced change to the Budget Code of Ukraine as for enlistment of separate administrative revenue to the local budgets: The Law of Ukraine from 08.09.2016 № 1509-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1509-19>
20. The project of the Law about introduced changes to the law of Ukraine "About voluntary uniting territorial communities" (as for simplification the procedure of authorising of perspective plans of forming

- territories of communities of the Autonomous Republic of Crimea, regions) from 30.09.2019 № 2189. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66965
21. About introduced changes to some of legislative acts of Ukraine as for peculiarities of voluntary uniting territorial communities situated on the territories of the adjoined districts: The Law of Ukraine from 14.03.2017 № 1923-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1923-vii>
22. The decree of Cabinet of Ministry of Ukraine "About introduced changes to methodology of forming able territorial communities//from 30.08.2017 № 662. Official news of Ukraine. 2017. № 12. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/662-2017-%D0%BF>
23. The decree of the Cabinet of Ministry of Ukraine from 05 August 2020 № 695 "About authorising of State strategic of regional development for the period to 2027. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
24. The project introduced changes to the Budget Code of Ukraine as for bringing in the line regulations on budget legislative in connection with the finishing administrative territorial reform: The Law 907-IX from 17.09.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69062
25. The project of the law about introduced changes to legislative acts of Ukraine as for arranging some questions and activity of institutions of selfgoverning and district administration 1051 from 06.10.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70129
26. The project of the law about introduced changes to some of the Laws of Ukraine as for development of the instructions of headman 4535 from 22.12.2020. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70734
27. The project of the law about changes to Budget Code of Ukraine as for increasing the percentage of enlistment of taxes from physical persons to the budgets of local self government. 5066-I from 04.03.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71301